

JOHOSEA
ČEČENSKA
KRYM
DONBAS
SYRIA
UKRAJINA

MARK GALEOTTI

PUTINOVE

VOJNY

Od Čečenska
po Ukrajinu

IKAR

MARK GALEOTTI

PUTINOVE

VOJNY

**Od Čečenska
po Ukrajinu**

Preložil Peter Tkačenko

IKAR

Mark Galeotti
PUTIN'S WARS

Copyright © Mark Galeotti, 2022
This translation of Putin's Wars: From Chechnya
to Ukraine is published by IKAR, a.s.
by arrangement with Osprey Publishing,
part of Bloomsbury Publishing Plc.
Translation © 2023 by Peter Tkačenko
Author photograph © Mark Galeotti
Cover design: Stewart Larking;
original photo by Laski Diffusion/Liaison/Getty Images
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9234-5

*Venované tisíckam Rusov,
ktorí sa vzopreli ruskej propagande
a napriek represiám Kremľa protestovali
proti invázii na Ukrajinu.*

Obsah

<i>Autorská poznámka</i>	7
<i>Zoznam fotografií</i>	8
<i>Zoznam máp a schém</i>	11
<i>Použité skratky</i>	12
<i>Hlavné postavy</i>	16
<i>Chronológia</i>	20

1. Úvod	25
---------	----

PRVÁ ČASŤ: Pred Putinom

2. Zrodený z chaosu	37
3. Armáda v kríze	49
4. Prvá vojna v Čečensku	62
5. Rusko sa hlási o slovo	79

DRUHÁ ČASŤ: Putin na scéne

6. Putinove priority	95
7. Druhá vojna v Čečensku	107
8. Ivanov, ktorý to začal	123
9. Serďukov, ktorý to pretlačil	134
10. Gruzínsko 2008 (1): Tbilisi koná...	144

11. Gruzínsko 2008 (2) ... Moskva kontruje	158
12. „Armáda s novou tvárou“	172

TRETIA ČASŤ: Nová studená vojna

13. Šojgu, ktorý armádu prebudoval	189
14. Krym 2014	203
15. Donbas 2014 –	221
16. Poučenia z vojny v Donbase	236
17. Sýria 2015 – (1): Nečakaná intervencia	248
18. Sýria 2015 – (2): Poučenia zo sýrskeho ťaženia	265

ŠTVRTÁ ČASŤ: Prezbrojovanie Ruska

19. Veľa rachotu za málo rubľov	281
20. Armija Rossii	296
21. Obloha je ruská!	313
22. Súboj o moria	328
23. Projekcia moci: modré a čierne barety	342
24. Specnaz	358
25. Jadrová poistka	370

PIATA ČASŤ: Budúcnosť

26. Politická vojna	388
27. Vojny novej generácie	403
28. Budúce výzvy	415
29. Ukrajina 2022: Putinova posledná vojna?	431
30. Závety: eurázijská Sparta?	447
<i>Poznámky</i>	462
<i>Vybraná bibliografia v anglickom jazyku</i>	471
<i>Register</i>	473

Autorská poznámka

Mapy zobrazujúce Krym ako súčasť Ruska slúžia výhradne na ilustráciu rozmiestnenia ruských vojenských zložiek a v žiadnom prípade nenaznačujú uznanie ruských nárokov na tento polostrov.

Zoznam fotografií

Fotografia č. 1: Finále tankového biatlonu na Armádných hrách 2018. Na tanku T-72B3 v popredí vidieť logo jeho výrobcu Uralvagonzavod. (Mark Galeotti)

Fotografia č. 2: Jeden z posledných kusov sovietskeho ekranoplánu A-90 Orłonok („orlík“), inovatívneho hybridného stroja, ktorý lietal tesne nad hladinou. (Mark Galeotti)

Fotografia č. 3: Vrtuľník Mi-24 páli salvu nenavádzaných rakiet. (MORF)

Fotografia č. 4: Bojový vrtuľník Mi-24P Hind-F vyzbrojený raketami a bočným dvojhlavňovým automatickým kanónom GŠ-20-2K. (MORF)

Fotografia č. 5: Bojové vozidlo pechoty BMP-2 na Sibíri vlečie vojakov na lyžiach. (MORF)

Fotografia č. 6: Vojenský ženista v plnom výstroji určenom na zneškodňovanie munície. (MORF)

Fotografia č. 7: Takzvaný „zelený mužiček“, respektíve podľa Rusov „zdvorilý človek“ vo výstroji typu Ratnik na letisku v Simferopole pózuje s podporovateľom. (Ilja Varlamov, CC BY-SA 4.0)

Fotografia č. 8: Proruskí povstalci v Donbase s tankom a vozidlom BM-21 Grad ukoristeným od ukrajinskej armády. (Getty Images)

Fotografia č. 9: Ruský minister obrany Sergej Šojgu na sýrskej leteckej základni Humajmím začiatkom roka 2022. (MORF)

Fotografia č. 10: Pilot lietadla Suchoj Su-25 v Sýrii sa pripravuje na návrat domov do Ruska. (Alamy)

Fotografia č. 11: Tank T-14 Armata počas vojenskej prehliadky v Moskve v roku 2019. (Mark Galeotti)

Fotografia č. 12: Bezpilotné lietadlo Orlan-10 pripravené na štart. Vojak v popredí zviaza pušku REX-1 určenú na rušenie kontrolných signálov bezpilotných lietadiel. (Alamy)

Fotografia č. 13: Samohybná húfnica Msta kalibru 152 milimetrov. (Mark Galeotti)

Fotografia č. 14: Dva bojové vrtuľníky Mi-28 zo Západného vojenského okruhu. (MORF)

Fotografia č. 15: Ozbrojené sily lačné po profesionálnych *kontraktníkoch* čoraz častejšie prijímajú do svojich radov aj ženy. Platí to aj pre túto poručičku 38. brigády výsadbárov, ktorá v džipe GAZ Tigr nastavuje komunikačné systémy. (Alamy)

Fotografia č. 16: Systém protivzdušnej obrany S-300V v palebnom postavení. (MORF)

Fotografia č. 17: Lietadlo Su-34 nad Sýriou zhadzuje bomby KAB-500S. (MORF)

Fotografia č. 18: Lietadlový krížnik *Admirál Kuznecov* počas vojenského cvičenia. (MORF)

Fotografia č. 19: Raketový krížnik triedy *Slava Maršal Ustinov* s neprehliadnutelnými masívnymi odpaľovacími tubami na protilodné rakety P-500 Bazalt (SS-N-12 Sandbox). (Royal Navy, OGL v1.0)

Fotografia č. 20: Fregaty triedy *Krivak IV Admirál Essen* a *Admirál Grigorovič* v Stredozemnom mori pri odpaľovaní strely s plochou dráhou letu na ciele Islamského štátu v Sýrii.

Fotografia č. 21: Raketový krížnik *Moskva* vyzbrojený strelami s plochou dráhou letu, vlajková loď Čiernomorského loďstva, opúšťa Sevastopol. Loď neskôr v apríli 2022 potopili ukrajinské rakety. (Alamy)

Fotografia č. 22: Hliadkový čln triedy *Raptor* v pohybe. (Alamy)

Fotografia č. 23: Strategický bombardér Tupolev Tu-95 so stíhacím sprievodom. (Getty Images)

Fotografia č. 24: Mobilná medzikontinentálna balistická raketa RS-24 Jars z 54. gardovej raketovej divízie. (Alamy)

Fotografia č. 25: Noví príslušníci 106. gardovej výsadkovej divízie skladajú prísahu. (MORF)

Fotografia č. 26: Výsadkárske bojové vozidlo pechoty BMD-2 pri nakladaní do lietadla Il-76 pred odvozom do Kazachstanu v roku 2022. (MORF)

Fotografia č. 27: Vznášadlo *Mordovija* triedy *Zubr* sa približuje k pobrežiu, kde sa bude podieľať na vylodení námornej pechoty. (Alamy)

Fotografia č. 28: Vojak Specnazu s ostrelovačskou puškou VSS Vintorez vybavenou tlmičom. (MORF)

Fotografia č. 29: Príslušníci vojenskej polície v Humajmíme v nových ruských púštnych uniformách. (Kremlin.ru)

Fotografia č. 30: Príslušníci vojenskej polície v transportéri Kamaz Tajfun-K pri spoločnej hliadke s tureckými vojakmi neďaleko sýrskeho Idlibu. (Getty Images)

Fotografia č. 31: Kolóna nových tankov T-72B3 prichádza do 201. základne v Tadžikistane. (MORF)

Fotografia č. 32: Písmeno „Z“ sa stalo takpovediac symbolom ruskej invázie na Ukrajinu a tieto tanky vyrážajúce z Mariupola sú ním bohato zdobené. (Alamy)

Fotografia č. 33: Vojaci z 1. gardovej ženijnej brigády pri nácviiku boja v mestskom prostredí. (MORF)

Fotografia č. 34: Duchovná sila sa spája s jadrovou: kňaz v Tejkove v Ivanovskej oblasti požehnáva medzikontinentálnu balistickú raketu Jars. (Alamy)

Fotografia č. 35: Erb ruských ozbrojených síl na zábradlí budovy generálneho štábu na ulici Znamenka z roku 1997 zámerne odkazuje na cáristický erb z roku 1800. (Mark Galeotti)

Zoznam máp a schém

Mapy

Mapa č. 1: Vojny v 90. rokoch 20. storočia	80
Mapa č. 2: Gruzínsko, 2008	159
Mapa č. 3: Ruské vojenské okruhy	176
Mapa č. 4: Ukrajina 2014 – 2020	227
Mapa č. 5: Sýria 2015 – 2022	260
Mapa č. 6: Ruské armádne jednotky	298
Mapa č. 7: Ruské letecké a protivzdušné veliteľstvá	315
Mapa č. 8: Ruské loďstvá a námorné základne	334

Schémy

Veliteľská štruktúra	194
Spravodajské a bezpečnostné služby	391

Použité skratky

AV-MF	<i>Aviacija Vojenno-morskogo flota</i> , námorné letectvo
BF	<i>Baltijskij flot</i> , Baltské loďstvo
BVP	Bojové vozidlo pechoty
CVO	<i>Centralnyj vojennyj okrug</i> , Centrálny vojenský okruh
ČF	<i>Černomorskij flot</i> , Čiernomorské loďstvo
DA	<i>Dal'naja aviacija</i> , diaľkové letectvo
FA	<i>Frontovaja aviacija</i> , frontové letectvo
FSB	<i>Federal'naja služba bezopasnosti</i> , Federálna bezpečnostná služba
FSK	<i>Federal'naja služba kontrrazvedki</i> , Federálna kontrarozviedka, v roku 1995 premenovaná na FSB
GBU	<i>Gruppa bojevovo upravlenia</i> , útvar riadenia bojových operácií (na pôde Národného strediska riadenia obrany)
GOU	<i>Glavnoje operativnoje upravlenie</i> , Hlavná operačná správa (generálneho štábu)
GOZ	<i>Gosudarstvennyj oboronnyj zakaz</i> , Štátna obranná objednávka
GPV	<i>Gosudarstvennaja programma voooruženia</i> , Štátny plán vyzbrojovania
GRU	<i>Glavnoje razvedyvatel'noje upravlenie</i> , Hlavná správa rozviedky (generálneho štábu), vojenská

	spravodajská služba (neskôr oficiálne premenovaná na GU)
GU	<i>Glavnoje upravlenie</i> , Hlavná správa (generálneho štábu), vojenská spravodajská služba (od roka 2010, hoci sa jej dodnes hovorí GRU)
GVS	<i>Gruppirovka vojsk v Sirii</i> , Zoskupenie vojsk v Sýrii
JVO	<i>Južnyj vojennyj okrug</i> , Južný vojenský okruh
KF	<i>Kaspijskaja flotilija</i> , Kaspická flotila
KGB	<i>Komitet gosudarstvennoj bezopasnosti</i> , Výbor pre štátnu bezpečnosť, sovietska spravodajská a bezpečnostná služba
KSSO	<i>Komandovanie sil specialnych operacii</i> , Velenie síl zvláštneho určenia
KV	<i>Kosmičeskije vojska</i> , vesmírne vojsko
MČS	<i>Ministerstvo po črezvyčajnym situacijam</i> , ministerstvo pre mimoriadne situácie
MP	<i>Morskaja pechota</i> , námorná pechota
MRAU	<i>Massirovannyj raketno-aviacionnyj udar</i> , hromadný raketovo-letecký úder
MVD	<i>Ministerstvo vnutrennych del</i> , ministerstvo vnútra
NCUO	<i>Nacionalnyj centr upravlenia oboronoj</i> , Národné stredisko riadenia obrany
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
OGFV	<i>Objediňonnaja grupa federalnych vojsk</i> , Spoločná skupina federálnych vojsk
OMON	<i>Otriad milicii osobogo naznačenia</i> , Policajný oddiel zvláštneho určenia, neskôr premenovaný na <i>Otriad mobilnyj osobogo naznačenia</i> , Mobilný oddiel zvláštneho určenia, poriadková polícia
OMRPSN	<i>Otdelnyj morskoy razvedyvatelnyj punkt specialnogo naznačenia</i> , samostatný výzvedný bod zvláštneho určenia
OOSN	<i>Otdelnyj otriad specialnogo naznačenia</i> , samostatný oddiel zvláštneho určenia (Specnaz)

OSK	<i>Operativnoje strategičeskoje komandavanije, operatívne strategické veliteľstvo</i>
OSKVKO	<i>Obiediňonnoje strategičeskoje komandovanie vozdušno-kosmičeskoj oborony, Spoločné strategické velenie vzdušno-vesmírnej obrany</i>
OsPN PDSS	<i>Otriad special'nogo naznačenia borby s podvodnymi diversionnymi silami i sredstvami, Oddiel zvláštného určenia na boj s podvodnými diverznými silami a prostriedkami</i>
PTS	<i>Práporová taktická skupina</i>
PVO-PRO	<i>Vojska protivovozdušnoj i protivoraketnoj oborony, vojsko protivzdušnej a protiraketovej obrany</i>
RVSN	<i>Raketnyje vojska strategičeskogo naznačenia, strategické raketové vojsko</i>
SF	<i>Severnij flot, Severné loďstvo</i>
SKVO	<i>Severo-kavkazskij vojennyj okrug, Severokavkazský vojenský okruh</i>
SNŠ	<i>Spoločenstvo nezávislých štátov</i>
SV	<i>Suchoputnyje vojska, pozemné vojsko</i>
SVR	<i>Služba vnešnej razvedky, Služba zahraničnej rozvedky</i>
TF	<i>Tichookeansky flot, Tichooceánske loďstvo</i>
VDV	<i>Vozdušno-desantnyje vojska, vzdušno-výsadkové vojsko</i>
VKS	<i>Vozdušno-kosmičeskije sily, vzdušno-vesmírne sily</i>
VO	<i>Vojennyj okrug, vojenský okruh</i>
VP	<i>Vojennaja policija, vojenská polícia</i>
VTA	<i>Vojenno-transportnaja aviacija, vojensko-dopravné letectvo</i>
VV	<i>Vnutrennije vojska, vnútorné vojsko</i>
VVKO	<i>Vojska vozdušno-kosmičeskoj oborony, vojsko vzdušno-vesmírnej obrany</i>
VVO	<i>Vostočnyj vojennyj okrug, Východný vojenský okruh</i>

ZATO	<i>Zakrytoje administrativno-territoralnoje obrazovanie</i> , uzavreté územie obsahujúce strategické objekty vojenského priemyslu s obmedzeným prístupom osôb bez trvalého pobytu
ZVO	<i>Zapadnyj vojennyj okrug</i> , Západný vojenský okruh

Hlavné postavy

Alexandr Bortnikov: Od roku 2008 riaditeľ Federálnej bezpečnostnej služby, verný stúpenec Putina a Patruševov asistent.

Džochar Dudajev: Sovietsky generál vzdušných síl a prvý prezident Čečenska po vyhlásení nezávislosti v rokoch 1981 – 1986. Predtým než ho zabili ruské rakety, riadil prvé gangsterské ovládnutie tejto republiky a potom aj krvavú vojnu s Moskvou.

Gen. Valerij Gerasimov: Od roku 2012 náčelník generálneho štábu. Od sovietskych čias v tejto funkcii nikto nepôsobil dlhšie. Drsný veliteľ tankového pluku a výkonná uniformovaná pravá ruka ministra obrany Šojgua.

Igor Girkin: Známy pod vojenskou prezývkou „Strelkov“, teda „Strelec“. Tento nacionalista, bývalý dôstojník FSB a fanúšik vojenských rekonštrukcií historických bitiek zohral v roku 2014 kľúčovú rolu pri rozpútaní vojenského konfliktu v Donbase.

Michail Gorbačov: Posledný ústredný tajomník Komunistickej strany Sovietskeho zväzu (1985 – 1991), prvý a posledný prezident Sovietskeho zväzu (1990 – 1991), muž, ktorý chcel zreformovať Sovietsky zväz a napokon ho rozpustil.

Gen. Pavel Gračov: Tomuto výsadbárovi a veteránovi vojny v Afganistane nemožno upierať odvahu, ale ako Jelcinov prvý minister obrany (1992 – 1996) si počínal bezradne. Najväčšiu kritiku zožal za nezvládnutie prvej čečenskej vojny.

Sergej Ivanov: Prívetivý, no nekompromisný dôstojník zahraničnej rozviedky KGB, ktorý pôsobil ako Putinov minister obrany, vicepremiér a vedúci prezidentskej kancelárie. Bol považovaný za Putinovho nástupcu, no zdá sa, že v roku 2014 po smrti staršieho syna prehodnotil svoje priority. (Stal sa osobitným splnomocnencom prezidenta pre ochranu prírody, ekológiu a dopravu a údajne je najviac pyšný na to, že sa pričínil o záchranu sibírskeho tigra pred vyhynutím.)

Maršal Dmitrij Jazov: Sovietsky minister obrany (1987 – 1991), ktorý dohliadal na sťahovanie sovietskych vojsk z Afganistanu a zo strednej Európy, odmietal však reformu Sovietskeho zväzu a v roku 1991 sa pridal k organizátorom augustového puču, po ktorom bol prepustený zo služby a uväznený.

Boris Jelcin: Funkcionár komunistickej strany, z ktorého sa vyklukol protistranícky radikál. Rôznymi spôsobmi viedol Gorbačov k rozpusteniu Sovietskeho zväzu. Politická revolta mu išla oveľa lepšie než riadenie štátu a ako prezident sa v alkoholovom opare prizeral desaťročiu, keď sa Rusko ocitlo na hrane anarchie, až kým na sklonku roka 1999 neodovzdal moc Putinovi.

Ramzan Kadyrov: Nepredvídateľný a autoritársky veliteľ, ktorý prisahá neochvejnú vernosť Putinovi, vďaka čomu ovláda Čečenskú republiku ako osobné léno.

Vladimir Kriučkov: Zlovestný, ale bystrý posledný riaditeľ KGB. Keď sa Gorbačov namiesto zachovania ZSSR a komunistického štátu jednej strany priklonil k pokusu o jeho reformu, Kriučkov sa mu vzoprel, no ako sa ukázalo, nebol dosť bystrý, aby zvládol prevrat.

Sergej Lavrov: Najdlhšie pôsobiaci ruský minister zahraničných vecí (od roku 2004). Svojho času ho v diplomatických kruhoch považovali za legendu, no od roka 2014 je čoraz odstrkovanejší a nútený hájiť neobhájiteľné a upratovať za iných diplomatický neporiadok.

Gen. Alexandr Lebed: Veliteľ výsadkárov s chraplavým hlasom, ktorý za Jelcina pôsobil ako tajomník bezpečnostnej rady, ale

keďže nevedel držať jazyk za zubami, čoskoro sa s Jelcinom rozišli.

Gen. Nikolaj Makarov: Mimoriadne kompetentný náčelník generálneho štábu v rokoch 2007 – 2012 a architekt vojenských reforiem, ktoré Šojgu a Gerasimov zavádzali do praxe.

Aslan Maschadov: Nadaný veliteľ čečenských vzbúrencov a neúspešný občiansky líder. Slušný človek, ktorý zvonka čelil reванšistickému Rusku a zvnútra domácim džihádikom.

Dmitrij Medvedev: Člen tímu bývalých zamestnancov petrohradskej radnice pod vedením Anatolija Sobčaka, ktorých si Putin dovedol do štátnych funkcií. Medvedev pôsobil ako vedúci jeho kancelárie, v rokoch 2008 – 2012 mu zohrievan prezidentské kreslo, zatiaľ čo Putin fakticky vládol ako predseda vlády. V roku 2012 sa po návrate Putina do Kremľa stal opäť premiérom, ktorým bol až do roka 2020, keď dostal trafiku v podobe zástupcu tajomníka bezpečnostnej rady. Vo všeobecnosti ho považovali za bezvýznamného liberála.

Michail Mišustin: Medvedevov nástupca v premiérskej funkcii, technokratický manažér, ktorý verí, že vďaka centralizácii, automatizácii a využívaniu veľkých dát je možné efektívne spravovať Rusko – konečne.

Nikolaj Patrušev: Asketický veterán KGB a zrejme hlavný jas-trab vo vnútornom okruhu Putinových ľudí. Ako tajomník bezpečnostnej rady je Patrušev od roka 2008 faktickým poradcom prezidenta pre otázky národnej bezpečnosti a už pred rokom 2014 hral zásadnú rolu pri všetkých významných zahranično-politických rozhodnutiach.

Boris Pugo: Sovietsky minister vnútra a zástanca tvrdej línie, narodený v Lotyšsku, ktorý zohral zásadnú rolu pri augustovom puči v roku 1991 a po jeho neúspechu sa zastrelil.

Vladimir Putin: V slangu ľudí z prezidentskej kancelárii nazývaný „Telo“. Má posledné slovo, zároveň však ochotne necháva podriadených, aby prišli s návrhmi, ktoré schváli či odmietne, zatiaľ čo sám dbá na to, aby si udržal funkciu (teoreticky

v nej môže zostať až do roka 2036) a vrátil Rusku postavenie veľmoci.

Alexandr Ruckoj: Pilot a dekorovaný hrdina vojny v Afganistane, ktorý pôsobil ako Jelcinov viceprezident až do ich veľkolepého rozchodu v roku 1993.

Anatolij Serďukov: Tento „predavač nábytku“ a bývalý daňový úradník počas svojho pôsobenia vo funkcii ministra obrany (2007 – 2012) presadzoval v tejto mimoriadne konzervatívnej inštitúcii nevyhnutné, ale náročné reformy, pričom narazil na nesmierny odpor najvyššieho velenia.

Maršal Igor Sergejev: Bývalý veliteľ strategických raketových vojsk a minister obrany (1997 – 2001). Jeho pôsobenie vo funkcii vynikalo bezvýznamnosťou.

Sergej Šojgu: Jedna z najobľúbenejších a najmocnejších postáv ruskej politiky. V roku 2012 sa ako bývalý minister pre mimoriadne situácie a gubernátor Moskovskej oblasti stal ministrom obrany a tvárou pokračujúcej modernizácie a nevídanej aktivity. Invázia na Ukrajinu v roku 2022 však môže znamenať koniec jeho závratného vzostupu.

Gen. Viktor Zolotov: Tento „Putinov doberman“ a bývalý príslušník KGB pôsobil ako prezidentský ochrankár, za Putina sa stal riaditeľ Federálnej bezpečnostnej služby (2000 – 2013) a neskôr veliteľom Národnej gardy (2016 – súčasnosť). Je považovaný za človeka, pre ktorého je vernosť šéfovi dôležitejšia než malichernosti ako zákon.